

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Landhuis Het Arendschot

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Landhuis Het Arendschoot
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Scherpenheuvel-Zichem
Deelgemeente:	Onbepaald
Bron:	Schepping: 2014-05-06 Bijwerken: 2018-10-08 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134529
Coördinaten:	Breedte: 5.01500986386 Lengte: 51.0212629757

Primaire tekst

Landhuis uit 1880 omgeven door vierkante tuin van circa 1,5 hectare omringd door grachten, aangelegd begin 19de eeuw; diverse oude bomen.

'Het Arendschoot' wordt voor het eerst afgebeeld in 1822 op de Primitieve kadasterkaart. Het werd gebouwd door Henri Eugène Bosquet (1790-1870, 'Henricus Antonius Eugenius' volgens D. F. De Clerck) in een uitgestrekt, grotendeels onontgonnen gebied van heiden en vennen tussen de abdij van Averbode en de gehuchten Okselaar, Molenstede en Engsbergen (Tessenderlo). Op de Ferrariskaart (1771-1775) wordt dit gebied globaal als heide voorgesteld, met enkele grote vijvers (relicten van turfonginning) en een enclave van grote blokpercelen rond de hoeve Groot Asdonk ("*cense Brabantschen Hoeck*"), die niet lang voordien was gebouwd. Tijdens het laatste kwart van de 18de en het eerste kwart van de 19de eeuw zullen deze gronden – gedeeltelijk stuifzandduinen, gedeeltelijk podzolachtige bodems op zand of lemig zand – beplant worden met dennen op de drogere bodems, of omgezet in akker of weiland wat betreft de nattere bodems. Het grootschalige dambordpatroon dat in de plaats komt van de kronkelwegen op de Ferrariskaart, beantwoordt aan het klassieke model van veld- of domeinindeling dat in de 18de eeuw gangbaar is. De naam Prinsenbos voor het boscomplex op Engsbergen (Tessenderlo), ten oosten van het Arendschoot, verwijst naar de voornaamste initiatiefnemer, prins van Merode-Westerlo. Bosquet stamde uit een familie van rentmeesters en domeinbeheerders die nauw met de familie de Merode verbonden was. Henri Bosquet bezat in Zichem-Okselaar bijna 105 hectare en speelde ook op economisch vlak een belangrijke rol in de regio, onder meer als initiatiefnemer voor de talrijke turfonginningen in de jaren 1840.

Het aanlegconcept van het landgoed vertoont dezelfde – voor die periode vrij archaische – straklijngheid als de omgeving: een door brede grachten omlijnd vierkant, waarvan de zijden evenwijdig lopen met het wegenpatroon en de kavelstructuur van de wijde omgeving. Het landhuis, in feite een witgekalkte, traditionele, semi-gesloten vierkanthoeve, bevindt zich in het centrum van het 'eiland' en in de as van een secundaire weg. De aanleg van het eiland was zeer bescheiden en landelijk; de term 'lusttuin' zal pas na 1880 in de kadastrale bescheiden opduiken. Dankzij enkele verbouwingen en toevoegingen – onder meer een toren en driehoekige frontons – zal het Arendschoot er dan ook meer als een 'kasteel' gaan uitzien en door de controleurs van het kadaster ook als dusdanig worden getaxeerd. Rond 1880 worden de minder schilderachtige aspecten van het landbouwbedrijf naar een nieuwe boerderij buiten de omgrachting overgebracht.

Erg overtuigend moet het resultaat niet geweest zijn, want het Arendschoot wordt neerbuigend – zij het met enige sympathie – beschreven als het landgoed "*Fauquebois*" in een roman van Pierre Nothomb uit 1918: "*La maison n'a pas de style, pas de prétentions, mais badigeonnée de blanc, avec des volets bleus lavés, elle est charmante*", en over het interieur: "*rien n'y est*

luxueux ni même élégant". Maar er is een huiskapel met een verguld altaar, waar in de winter, als de wegen naar de abdij van Averbode onbegaanbaar zijn, een norbertijnermonnik de mis komt opdragen. Het huidige aspect wordt in belangrijke mate bepaald door een verbouwing in 1978-1979. De sierbeplantingen bleven grotendeels beperkt tot het 'vierkant' en dateren uit de periode van de 'castellisatie', op enkele uitzonderingen na – een zomereik (*Quercus robur*) met 388 centimeter stamomtrek, een gewone beuk (*Fagus sylvatica*) en een bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') die bijna even dik zijn. De dwarsdreef, die als het ware door het kasteel heen loopt, werd beplant met zomerlinden (*Tilia platyphyllos*), waarvan er nog 11 overblijven, met zeer variabele stamomtrekken tussen 174 cm en 380 centimeter. De rest van de bomen bevindt zich langs de ringgracht, voornamelijk tamme kastanje (*Castanea sativa*) en gewone beuk (*Fagus sylvatica*) met stamomtrekken tussen 250 en 350 centimeter. Midden in een met weymouthden (*Pinus strobus*), Amerikaanse en zomer- en wintereik (*Quercus rubra*, *Quercus robur*, *Quercus petraea*) omzoomd weiland ten oosten van het kasteel perceel, staat een mooie zuilvormige zomereik (*Quercus robur* 'Fastigiata') met 271 centimeter stamomtrek.

Merkwaardige bomen (opname 19 augustus 1997)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeter weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte. Het cijfer vooraan verwijst naar de locatie van de bomen op een plan in het inventarisdossier.

- 3. zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) **380**
- 8. gewone beuk (*Fagus sylvatica*) **357**
- 11. zomereik (*Quercus robur*) **388**
- 19. gewone beuk (*Fagus sylvatica*) **358**
- 22. gewone beuk (*Fagus sylvatica*) **360**
- 23. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **355**
- 29. zuilvormige zomereik (*Quercus robur* 'Fastigiata') **271**
- 31. zomereik (*Quercus robur*) **387**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2007

Titel Text: Tuin van Arendschoot

Grafische documenten



Zuilvormige zomereik op een weide bij Het Arendschoot te Zichem-Okselaar (Vandevorst, Kris, 24-09-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)



Landhuis Het Arendschoot te Zichem-Okselaar (Deneef, Roger, 12-03-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Algemeen Rijksarchief Brussel, Archief Provinciaal Bestuur Brabant, nr. 654: Tourbières exploitées dans les arrondissements de Louvain, Nivelles, Bruxelles – 1844-1857.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger [212] Zichem, art. 72.

BAEYENS L., *Bodemkaart van België: kaartblad Tessenderlo 61W*, Centrum voor Bodemkartering, 1960.

DE CLERCK D.F., *Okselaar*, Averbode, Altiora, 1976, p. 92-93.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120607>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste kwart 19de eeuw, vierde kwart 19de eeuw

Typologie: dreven, grachten (infrastructuur), kapellen (gebouwen en structuren), landhuizen, siertuinen, tuin- en parkbeplantingen